



## **ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ”- ГР. БАТАК**

ул. „Иван Вазов” № 3, тел. 03553/23-34, e-mail: [1302491@edu.mon.bg](mailto:1302491@edu.mon.bg)

Утвърдил: .....

Директор: Р. Вълчинова

Заповед № 009/15.09.2022 г.

# **ПРОГРАМА**

## **ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ 2022/2023 учебна година**

*Програмата е създадена в изпълнение на чл. 263, ал. 1, т. 8  
от Закона за предучилищното и училищното образование,  
актуализирана с решение на Педагогическия съвет  
на заседание, проведено на 12.09.2022 г. с Протокол № 11*

Настоящата програма конкретизира заложените политики, мерки и дейности в Стратегията за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система съобразно спецификата и конкретните условия в Основно училище "Отец Паисий"

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС № 100 от 08.06.2018 г., закон за предучилищното и училищното образование, както и в други национални, областни, общински и училищни политики с такава насоченост.

#### **При изготвянето на програмата се отчитат:**

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в училище за насърчаване на позитивната училищна култура, работа в екип в рамките на училищната общност;
3. Координирани мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Преждевременното напускане на училище е сложно явление, което оказва голямо влияние върху съдбите на пряко засегнатите и върху възможностите за тяхното развитие.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички институции, свързани с образованието и личностното развитие на децата и конкретни мерки в тази насока.

Във връзка с превенцията за преждевременно напускане в училище се въведе единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училището в усилията му за справяне с това явление.

Преждевременното напускане на училище води до:

- нарастване на рисковете от социално изключване,
- застрашаване сигурността и стабилността на обществото,
- влошаване качеството на живот на сегашното и на следващите поколения.

#### **Програма конкретизира работата в три основни направления:**

- 1. Превенция на преждевременното напускане на училище чрез:**
  - анализ на причините, водещи до отпадане от училище;
  - идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
  - планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.
- 2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:**
  - повишаване участието и ангажираността на родителите;
  - утвърждаване на индивидуална и групово работа;
  - професионално ориентиране и консултиране.
- 3. Политики за компенсирание на ефекта от преждевременното напускане на училище:**
  - създаване на подходящи условия за реинтегриране в училище на преждевременно напусналите я;
  - завръщане на преждевременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: самостоятелна, комбинирана, индивидуална;
  - Професионално ориентиране и консултиране за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето.

## **Причини за отпадане от училище:**

### **●Социално-икономически причини:**

1. Лошо качество на живот на определени социални групи:

- ниски доходи – невъзможност за покриване на разходи за храна, дрехи и за училище;
- използване на децата като трудов ресурс – да подпомагат семейния бюджет, да участват в домакинската работа, да отглеждат по-малките деца в семейството.
- трудности при придвижването на ученика от дома до училище и обратно.

2.Трудова миграция на родителите, които напускат страната и заминават в чужбина. Децата са оставени на грижите на близки, които нямат капацитет да се справят със ситуацията.

3.Нездравословна семейна среда с конфликти, домашно насилие и други.

### **●Образователни причини:**

- не посещава детска градина или училище;
- лошо или слабо владеене на български език;
- липса на навици за учебен труд, липса на интерес към учебния процес и затруднения при усвояване на учебния материал;
- нежелание да се посещава училище;
- конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;

### **●Етнокултурни причини:**

- недостатъчна образованост на родителите;
- липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето;
- неконтролиране на часовете за прибиране от училище;
- непознаване на контактите и приятелския кръг на детето;
- непроверяване на изученото през деня и подготовката на детето за следващия ден;
- по-ранното стъпване в брак;
- образованието не е ценност.

### **●Психологически причини:**

- страх от социална изолация и невъзможност за адаптиране към останалите ученици;
- чувство за неуспех и неувереност в себе си: „нямам късмет“, „не ми върви“.

### **●Институционални причини;**

- недостатъчно координиран подход между различните служби и специалисти за справяне с преждевременното напускане на училище;
- недостатъчно ефективен контрол върху политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на учениците в училище.

### **●Причини от здравословен характер:**

- влошено здравословно състояние в резултат на лоши социално-битови условия на живот и ниска здравна култура;
- ученици със специални образователни потребности.

## **Мерки за превенция за ранно отпадане от училище:**

### **1. Работа с учениците:**

#### **1.1. Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес:**

1.1.1. Превръщането на училището в желано място за учениците чрез:

- Използване на иновативни педагогични методи и форми на обучение.
- Създаване на интерактивна образователна и възпитателна среда.
- Поставяне на ученика в активна позиция по отношение на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал.
- Усвояване на българския книжовен език и повишаване на грамотността.
- Мотивиране и приобщаване на учениците за посещаване на групите за целодневна организация на учебния процес.

1.1.2. Реализиране на системен индивидуален подход чрез:

- Насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности.
- Възлагане на индивидуални задачи, с които учениците да се мотивират и успяват и за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните.
- Провеждане на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост.
- Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането.

## **2. Работа на педагогическите специалисти:**

### **2.1. Координиране действията на класните ръководители и на училищното ръководство.**

2.1.1. Целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности за постигане на оптимална вътрешна мотивация у учениците.

- Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане.
- Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуални проблеми.

● Здравно и сексуално образование и възпитание чрез лекции, беседи, презентации, свързани с опасностите от наркомания, алкохол, тютюнопушене, СПИН, COVID-19 и други.

2.1.2. Осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания.

### **2.2. Класни ръководители:**

2.2.1. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/.

2.2.2. Ежеседмични контакти с родителите или с близките на учениците в риск от отпадане в Допълнителния час на класа, а при необходимост и ежедневни контакти, включително и посещения по домовете на учениците.

● Акцент в работата на класните ръководители да бъде формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните условия.

● Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с училищните правила.

● Провеждане на анкети с учениците за установяване на проблемите им и за изработване на политики за преодоляването им.

● Осигуряване на реална индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава, т.н. наставничество.

● Участие на учениците в дейности в полза на паралелката или училището.

● Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

● Професионално ориентиране на учениците, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности.

### **2.3. Работа с родителите:**

2.3.1. Системни разширени срещи между родители, ученици, ръководство и класни ръководители за мотивиране и приобщаване на родителите към училищната общност.

2.3.2. Търсене на възможности за оказване на социална помощ на учениците – чрез дарения, грижи за изхранването от фирмите – доставчици на закуски и обяд.

2.3.3. „Училище за родители“ – Приобщаването им към общочовешките ценности, подготовката им за пълноценен живот в съвременните общественоикономически условия.

### **2.4. Работа на Ученическия съвет:**

● Участие при планиране дейността в часа на класа.

● Лекции в час на класа „Деца помагат на деца“ .

- Тема свързана с опасностите от сърфиране в интернет, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище.
- Съвместно с класния ръководител създава условия за личностна изява на всеки ученик.
- Организира творчески и спортни дейности с общ интерес.
- Включва се в сътрудничеството между училището и семейството при превантивната работа с ученици, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене.)

## **2.5. Взаимодействие с институциите:**

2.5.1. Своевременна обратна връзка с ученици, родители, класни ръководители, учители и институции за всеки конкретен случай.

2.5.2. Училищната комисия за превенция на противообществените прояви на малолетни и непълнолетни да провежда възпитателна дейност с учениците, за да не се допускат такива случаи. При необходимост да се самосезира, а в по-сериозни случаи да се отнася към Детска педагогическа стая.

2.5.3. Работа с отдел „Закрила на детето“ към Дирекция Социално подпомагане за недопускане на ранно отпадане на ученици от училище.

2.5.3. Работа с отдел „Образование“ от общинска администрация Батак.

## **2.6. Здравно образование и възпитание:**

2.6.1. Лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по: Наркомания, алкохол, тютюнопушене.

### **Анализ на състоянието в училище**

ОУ "Отец Паисий" е единствено основно училище на територията на града.

В началото на учебната 2022-2023 година броят на учениците, обучаващи се в училището е 114.

Няма ученици отпаднали от училище, но има рискови групи от ученици, застрашени от отпадане. Най-често срещани причини за това са:

- икономически – затруднен достъп до образование, поради ниски социални доходи, водещи до заминаване на семействата в чужбина;
- семейни;
- поради нежелание за учене – ниска мотивация, слаб успех, голям брой извинени и неизвинени отсъствия, лоша дисциплина.

Между България и страните, към които е насочен основният емигрантски поток, липсват механизми за обмен на данни и проследяване каква част от заминалите в чужбина ученици продължават обучението си.

Най-голяма в процентно отношение за област Пазарджик е групата на учениците, прекъснали обучението си поради семейни причини. Семейните причини обхващат широк кръг от проблеми, свързани с родителска незаинтересованост, противоречия и конфликти в семейството, отрицателно взаимодействие на домашната среда, ниско образование на родителите, бедност, етнокултурни традиции. През предходните две години в училище няма ученици, прекъснали образованието си поради семейни причини, което се дължи на факта, че малък е процента на етническите групи в училище, които са най-уязвими в това отношение.

Като следваща рискова група ученици, застрашени от отпадане, бихме определили поради нежелание за учене. Това се дължи на предприетите училищни политики за индивидуална допълнителна работа с изоставящи ученици. Можем да кажем, че този рисков фактор е сведен до минимум.

Превантивни мерки за намаляване на отсъствията са и периодичното информирание на Дирекция "Социално подпомагане"- гр. Батак за ученици, допуснали над 5 неизвинени

отсъствия за един месец. Като най-чести причини за допускане на неизвинените отсъствия класните ръководители посочват закъсненията, бягства от час, поради ниска мотивация за учене. Данните показват, че сравнително намалява дела на неизвинените отсъствия в начален етап, за разлика от прогимназиален етап, където се забелязва ръст и тук трябва да бъдат насочени училищните политики за предотвратяване и недопускане на неизвинени отсъствия. През последната учебна година имаме намаляване и на общия брой на извинените отсъствия, поради активното взаимодействие на училището с родителите.

Човешкият ресурс е факторът, който има най-силно влияние върху проблема за преждевременното напускане от училище. Предлага се на качествено образование и повишаване мотивацията на учениците за учене с цел въздействие върху намаляване на отсъствията и превръщане на училището в желана територия, поставя пред педагогическата колегия изискване за повишаване квалификацията на учителите.

Фактор за отпадане на учениците от училище е недостатъчното владение на български език като цяло. В училище този фактор е приоритетен. През 2021/2022 г. класните ръководители и учителите по предмети изготвиха план за обща подкрепа и работиха с учениците със слаби резултати за преодоляване на пропуските в знанията им.

Училището прилага и други мерки за превенция на ранното напускане на системата, като сред тях са:

- Работата по програми и проекти
- Извънкласни дейности – клубове по ЗИ
- Организация на обучението в ЦДО I – VII клас – 4 групи
- Осигуряване на безплатна закуска за учениците от I – IV клас
- Провеждане на консултации по учебните предмети,
- Системни разговори с родители и ученици
- Ден на самоуправлението
- Провеждане на училищни тържества и приобщаване на учениците и родителите към училищната общност
- Отбелязване на различни празници и инициативи